

2.4 Nordhavn

København som havneby: Hovedstadens store industri- og erhvervshavn.

Beskrivelse af kulturmiljøet

Kulturmiljøet omfatter størstedelen af Nordhavn.

Begrundelse

Nordhavns kulturhistorie afspejler erhvervshavnens skiftende areal- og transportbehov og byggeskik over godt 100 år. Nordhavn var oprindeligt den nordlige del af Københavns Frihavn, der blev indviet i 1894 som en toldfri zone, hvor varer kunne omlæses uden toldbehandling. I de følgende årtier blev havnen løbende udvidet med yderligere opfyld mod nordøst. Området har rummet en variation af havnefunktioner, herunder fragthavn, færgeterminal, brændstoflager, industriproduktion og administration. Den etapevise tilblivelse, den løbende teknologiske udvikling og de forskellige funktionelle behov har medført forskellige karaktergivende træk på tværs af kulturmiljøet.

Århusgadekvarteret og Sundmolen

De indre dele af Nordhavn, Århusgadekvarteret og Sundmolen, er karakteriseret af en blanding af forholdsvis lave bygninger i tegl samt enkelte silobygninger. Området rummede forskellige virksomheder, f.eks. har de ældste bevarede bygninger huset Nordisk Films laboratorier, som her klippede og kopierede filmruller, samt Riffelsyndikatet, som her producerede våben og ammunition og af den grund blev udsat for flere sabotageaktioner under 2. verdenskrig. Områdets store siloer, som blev opført i 1959, 1961 og 1979, blev anvendt af DLG og Aalborg Portland til opbevaring af henholdsvis korn og cement. De indre dele af Nordhavn er blevet transformeret til en ny bydel med boliger og erhverv. Her er historiske spor, siloer, bygninger og strukturer blevet inddraget som vigtige identitetsskabende elementer i byudviklingen.

Historiske spor i Ydre Nordhavn

I 1970 blev containerterminalen på Levantkaj anlagt til at håndtere den stigende mængde godstransport i standardiserede skibscontainere. I dag er de tre containerkraner pejlemærker i området. På Nordhavns nordvestlige spids ligger det selvgroede fisker- og sejlermiljø "Fiskerihavnen", der blev flyttet til den nuværende placering i 1995-96 efter at have ligget flere årtier ved Skudehavnsbassinet. Området har karakter af en enklave af med skure, værksteder værft og rekreative fritidshuse. Centralt placeret i Ydre Nordhavn ligger ØTC-fabrikken, hvor tunnelelementerne til Øresundsforbindelsen blev produceret. Med sit store volumen udgør fabrikken en markant bygningsstruktur i området.

Bærende bevaringsværdier

- Nordhavns overordnede inddeling i kajer og holme adskilt af havnebassiner og kanaler.
- Den bevarede historiske havnebebyggelse i Århusgadekvarteret og på Sundmolen, herunder administrations- og pakhusbygninger samt transformerede siloer
- Fiskerihavnen, herunder den varierede, lave bebyggelse beliggende lands smalle stræder, som et samlet miljø med en selvgjort karakter, der anvendes til erhvervsfiskeri, sejlkubber og værft.
- Den tidlige ØTC-fabrik (Tunnelfabrikken).
- De tre containerkraner samt kranspor på Levantkaj.
- Spor fra havneanvendelsen i øvrigt såsom kajkanter, bolværker, fortøjningsringe og pullerter.

Sårbarhed

Området ved Fiskerihavnen er sårbart overfor udvikling, herunder omdannelse og nybyggeri, der ikke understøtter opretholdelsen af det sammensatte havnemiljø og dets fortsatte anvendelse til erhvervsfiskeri, fritidssejls og værft. Nordhavn er som helhed sårbart overfor fjernelse af elementer og spor samt

ændringer af havnebassiner og kajer, der fjerner vidnesbyrd om den tidligere havneanvendelse. Nordhavns historiske havnebebyggelse og ØTC-fabrikken er sårbare overfor nedrivning, om- og tilbygning, der ikke er tilpasset bygningernes arkitektoniske udtryk.

Nuværende sikring

- Billedvej 8 er udpeget som bevaringsværdig i kommuneplanen.
- Århusgadekvarteret og Sundmolen er omfattet af lokalplaner, der udpeger en stor del af de historiske bygninger som bevaringsværdige med mulighed for omdannelse.
- ØTC-fabrikken (Tunnelfabrikken) er lokalplanlagt til omdannelse til blandt andet kulturelle formål og boliger.
- Fiskerihavnen er lokalplanlagt til havneformål.

Udviklingsmuligheder

Nordhavn er udpeget som byudviklingsområde i Kommuneplan 2024 med henblik på omdannelse til et blandet byområde. I de ydre dele af Nordhavn skal udviklingen tage hensyn til bevaring af Fiskerihavnen, ØTC-fabrikken samt den overordnede struktur med havnebassiner, dog med mulighed for at etablere nye kanaler. Bebyggelse kan genanvendes og tilbygges i det omfang, det er foreneligt med den enkelte bygnings bevaringsværdier.

